

Klimaatcrisis vraagt om gedragsveranderend leiderschap

In de aanpak van de klimaatcrisis spelen veel belanghebbenden een rol. Gedragsverandering staat aan de basis. Uiteindelijk is het sterk leiderschap dat ons allen op de goede weg kan zetten.

Door Roger Coenen

Inmiddels mag duidelijk zijn dat de mens de grootste veroorzaker is van de opwarming van de aarde. Verbranding van fossiele brandstoffen, ontbossing en landbouw zijn de grootste aanjagers van deze klimaatverandering. Er is sprake van een klimaatcrisis en om deze het hoofd te bieden, is verandering van gedrag essentieel. Dit is een complex proces waarbij oud gedrag moet worden losgelaten en nieuw gedrag moet worden aangeleerd, met als gewenst resultaat concreet en merkbaar nieuw gedrag. En juist deze gedragsverandering is de sleutel tot mitigatie van en adaptatie aan klimaatverandering. Daarbij mag de focus niet enkel liggen op dat gedrag. Bovenal wordt sterk leiderschap gevraagd om de noodzakelijke verandering te bewerkstelligen. Dit artikel bekijkt het gedrag en het gevraagde leiderschap van de vele belanghebbenden

in de transitie naar een schonere en duurzamere wereld.

Gedrag van toezichhouders en wetgevers

Sinds de kredietcrisis kent het overgrote deel van de nieuwe regelgevingen een gemeenschappelijke noemer: vereisten voor transparantie. Bij vereisten rondom informatieverschaffing is standaardisatie leidend, ook op het gebied van duurzaamheid. Bij regelgeving op dit gebied loopt de EU ver vooruit met de SFDR en de Taxonomy. Transparantie is leidend. De Europese toezichthouder ESMA heeft hiertoe templates voorgeschreven. Echter, van één wereldwijde standaard voor informatieverschaffing is nog geen sprake en dat is wel noodzakelijk om met name (eind)beleggers beter inzicht te geven in de duurzaamheidsaspecten van hun beleggingen. Een organisatie die standaardisatie

op het gebied van informatieverschaffing voor duurzaamheid nastreeft is de TCFD, maar deze standaarden hebben voorsnog geen dwingend karakter. Maar niet alle beleggingen laten zich vangen in een template. Hier zullen wetgevers en toezichthouders een actievere rol moeten spelen, om marktontwikkelingen sneller om te zetten in regelgeving.

Toezichthouders zouden frequenter moeten reflecteren op de onbedoelde gevolgen van regelgeving en deze ook moeten repareren. Bovendien neemt de complexiteit van regelgeving steeds maar toe en wordt de scope steeds uitgebreider, waardoor de druk op financiële marktpartijen verder toeneemt, met steeds uitdijende kosten. Niet alles is op te lossen met nog meer regelgeving.

Gedrag van financiers

Green targeted finance is een vorm van financiering waarbij als voorwaarde geldt dat de opbrengsten gebruikt worden voor de ontwikkeling en implementatie van groene technologieën, activiteiten of projecten. Dit gebeurt in de vorm van green bonds, green loans of green project finance. Concessionele leningen spelen inmiddels een prominente rol en hierbij gelden gunstigere voorwaarden voor de inleener van het kapitaal (bijvoorbeeld lagere rentetarieven). Deze markt is groeiende en banken kunnen hier meer leiderschap tonen door deze financieringsvorm te stimuleren. Ook helpen lagere kapitaalkosten voor groene financiering als verdere stimulans om de transitie versneld in gang te zetten. Dergelijke initiatieven werken ook in private equity, vastgoed en infrastructuur.

Gedrag van ondernemingen

Ondernemingen spelen op twee manieren een rol bij de klimaatverandering. Enerzijds in de footprint die ze nu en in de toekomst zelf achterlaten, anderzijds in hun functie als onderneming waarin belegd kan worden en/of waar financiers kunnen instappen.

Ondernemingen die hun verantwoordelijkheid niet wensen te nemen in de reductie van CO₂, dienen met een publiek-private samenwerking in de juiste richting te worden gebracht. Hogere kapitaalkosten (zoals niet-concessionele leningen) zijn een van de instrumenten om gedragsverandering te bewerkstelligen. Ondernemingen in transitie dienen we niet in de kou te laten staan. Engagement van (institutionele) beleggers en financiers is hierin belangrijk en dat vereist sterk leiderschap van deze belanghebbenden. Het ultieme leiderschap om de transitie in gang te zetten, ligt echter bij de onderneming zelf.

Gedrag van directie en bestuur

Binnen een onderneming is het strategisch leiderschap van directie en bestuur essentieel voor haar welzijn. Leiderschap kan bijvoorbeeld worden getoond bij de omgang met regelgeving. Is de insteek enkel een ticking-the-box exercitie, het compliance-vinkje ophalen en weer door? Of wordt regelgeving benaderd als gelegenheid om het businessmodel te evalueren? Inmiddels is regelgeving een dagelijks aandachtspunt geworden en met name de SFDR en de Taxonomy zijn ingrijpend voor het businessmo-

del. Dat biedt een ideale kans om de onderneming te positioneren. Wat willen we uitstralen? Waar staan we voor? Als directie en bestuur duurzaamheid niet duidelijk omarmen en uitdragen, zal dit gedachtegoed binnen de onderneming ook geen vlucht nemen.

Gedrag van (eind)beleggers

Met de SFDR en de Taxonomy wordt de bal wel heel duidelijk in de hoek van de beleggers gelegd. Etiketten plakken (labelling) op financiële producten, financiële instrumenten, verhandelbare en niet-verhandelbare leningen, is niet voldoende. Green bonds, green loans of een SFDR-artikel 8 of 9-product zijn goede initiatieven, maar zorgen niet voor een duurzamere wereld.

Een belegger kan door zijn beleggingsgedrag zeker sturing bieden aan een schonere en duurzamere wereld, de macht van het geld biedt deze mogelijkheden. Grotere transparantie vanuit de SFDR en de Taxonomy biedt daarbij beter inzicht in duurzaamheidsaspecten.

Het gedrag van beleggers wordt echter ook beïnvloed door risico's die een transitie naar CO₂-vermindering veroorzaakt. Een goed voorbeeld zijn stranded assets, fysieke assets die in rap tempo sterk in waarde kunnen dalen. De fossiele industrie zal de grootste waardedalingen kennen.

Een vaak gehoorde oproep om rigoureuus uit te stappen uit bijvoorbeeld de fossiele industrie klinkt lovenswaardig, maar heeft als vervelend bijeffect dat

er dan ook pensioenvermogen wordt vernietigd. Ook deze transitie dient meer geleidelijk plaats te vinden, maar wel met duidelijke tijdlijnen. Sowieso is desinvesteren geen oplossing om ondernemingen betrokken te houden. Weglopen is nooit een goede optie. Engagement is juist dan belangrijk als een onderneming niet of niet snel genoeg wil verduurzamen.

Blended Finance

Een les die uit het voorgaande kan worden getrokken, is dat de oplossing voor een schonere en duurzamere wereld niet bij één partij ligt, maar dat het een inspanning vergt van alle genoemde belanghebbenden (consumenten inbegrepen). Een initiatief dat deze werkwijze omarmt is Blended Finance. Hierbij wordt de kracht van privaat geld vermengd met publiek geld met als doel een duurzame infrastructuur neer te zetten, die zowel een financieel rendement nastreeft alsook een gezondere en duurzamere wereld. Door bundeling van deze krachtbronnen kan meer worden bereikt en kan een versnelling naar duurzaamheid worden ingezet.

Conclusie

Gedragsverandering zonder sterk leiderschap is vrijwel onmogelijk. Deze reis, deze expeditie, dienen we samen te maken, met valkuilen maar bovenal met kansen. Kansen, zoals de vele lokale en sub-nationale duurzaamheidsinitiatieven, bieden hoop. Het kortetermijndenken (gefoctust op onder meer kwartaalcijfers en verkiezingstermijnen), moet worden omgezet naar kortetermijnactie met langetermijnperspectief. ■

Roger Coenen

Zelfstandig Consultant
Regulatory Change,
met een focus op
Duurzaamheidsregelgeving
en Risicomanagement

IN HET KORT

Aanpak van de klimaatcrisis vereist gedragsverandering.

Alle belanghebbenden spelen een belangrijke rol.

Blended Finance biedt voldoende financieringsvolumes om verduurzaming te bekostigen.

Er is sprake van een dilemma van de horizon: langetermijndenken botst met kortetermijnhandelen.

De weg naar een schonere en duurzamere wereld kent valkuilen en kansen.

Sterk leiderschap vanuit alle belanghebbenden voorkomt dat het uiteindelijke doel van een schonere en duurzamere wereld uit het oog wordt verloren.